

Jeladó ill. kommunikációs eszközök

A zene eredete:

Akusztikai környezet
Emberi hang

Játékosztón
Tánc
Harci lárma

Hangszerek

Hangforrások

Követelmények

- Sajátrezgések (állóhullámok) ismerete, változtatása
- Felhangok eloszlása
- Jó akusztikai hatások

Húrok

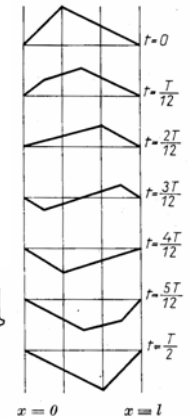
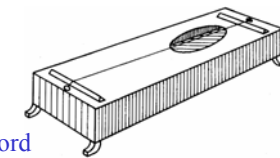
Két végén rögzített pontsor
Hajlító erők - harántrezgések

Alapfrekvencia (hang): $v_1 = \frac{1}{2l} \sqrt{\frac{F}{\rho}}$

Sajátfrekvenciák: $v_n = n \cdot v_1$
(felhangok)

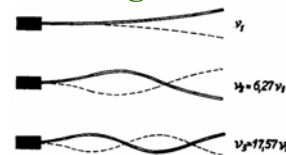
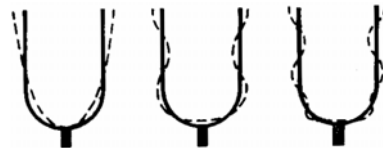
Rossz sugárzó

monokord

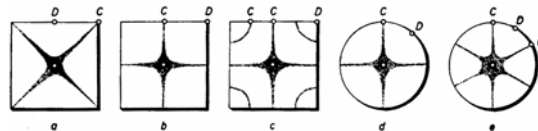
Pálcák

Rögzítés bármi
Haránt-, torziós- és
longitudinális rezgések
Hajlítási rezgések:
gyakran nem harmonikus részrezgések

Membránok, lemezek

Transzverzális rezgések
Csomóvonalak - állóhullámok
Chladni-féle ábrák

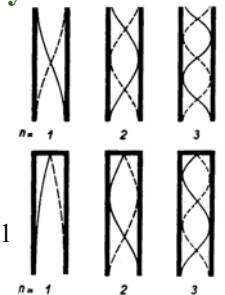
Levegőoszlopok rezgései

Nyomás csomópontok és duzzadóhelyek

Mindkét végén nyitott gázoszlop

Sajátfrekvenciák: $v_n = n \cdot \frac{c}{2 \cdot l} = n \cdot v_1$

Egyik végén nyitott gázoszlop

Sajátfrekvenciák:

$$v_n = (2n - 1) \cdot \frac{c}{4 \cdot l} = (2n - 1) \cdot v_1$$

Rezonátorok

Egyes frekvenciák kiemelésére /tompítására
A hangforrás hangjának általános erősítése

Hangszerek
Hangelemzés (Helmholtz-rezonátorok)
Hangszigetelés/csillapítás

A rezonancia tulajdonság és a lecsengés

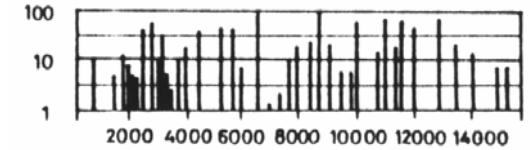
Lecsengés hosszabb $\Rightarrow$ Éles rezonancia görbe
Nagyobb hatások
pl.: Helmholtz rezonátor

Lecsengés rövid $\Rightarrow$ Lapos rezonancia görbe
Rosszabb hatások
Egy jó hangszer, $\uparrow$
• mert sok hangot emel ki
• az időbeli lecsengése gyors játékot tesz lehetővé

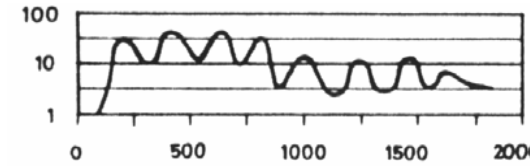
Egyszerű hangszerek

Önmagukban hangot adó zörej-hangszerek

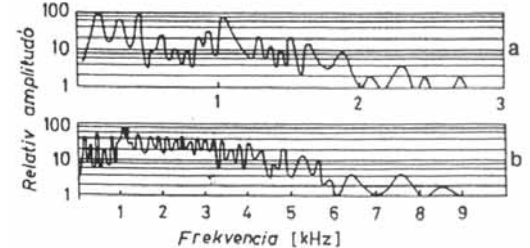
Triangulum

Kisdob

összeütve

Réztányér

ráütve

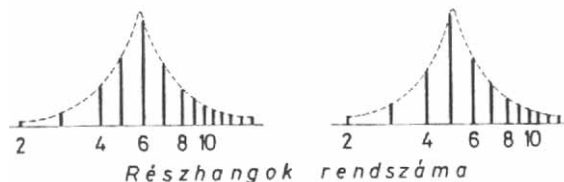
Önmagukban hangot adó hangolt hangszerek

- Zenei hangok tartományában keltett hang
- Ugyanazon hang keltésének egyszerű módja (ismételhetőség)
- Saját lecsengésük szabályozható (aktív / passzív)

Fizikai-akusztikai „rokonok” - különböző technikai különbségek.

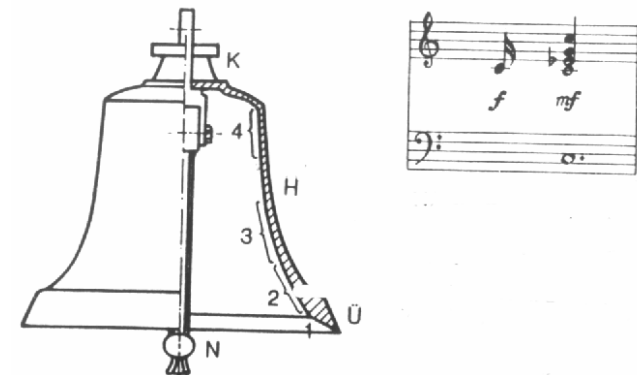
Vibrációs hatás:
(vibrafon)

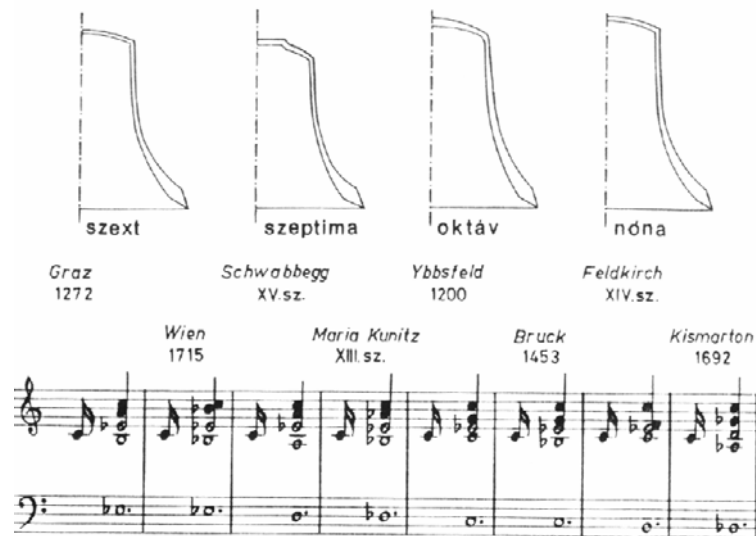
Gong

Koncentrikus akusztikai csomóvonalak
Bonyolult gyártás: réz/bronzhuzalból formált körgyűrűk
Hangmagasság: átmérő (40-120cm)
Felhangrendszer: f_0 , $2.07 f_0$, $3.9 f_0$, $5.98 f_0$

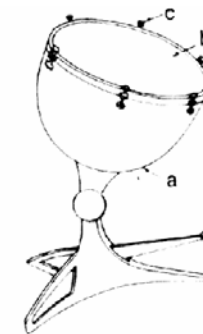
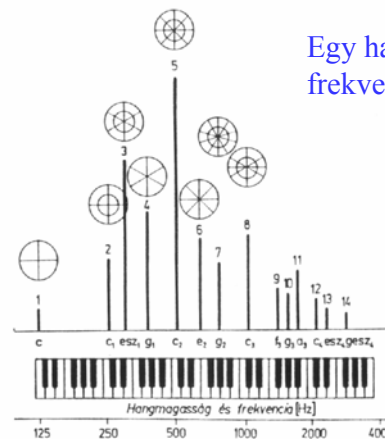
Harang

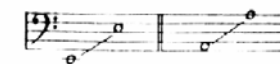
1: felső oktáv $\uparrow$, 2: felső oktáv és terc $\downarrow$, 3: kvint $\downarrow$, 4: alaphang $\downarrow$

Egy harang megszólaló részhangjainak frekvenciája és rezgési módusai

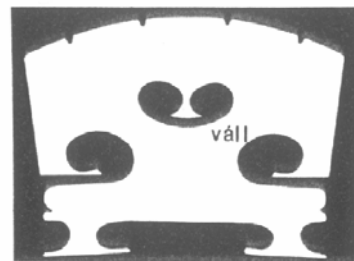
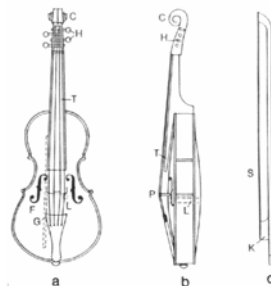
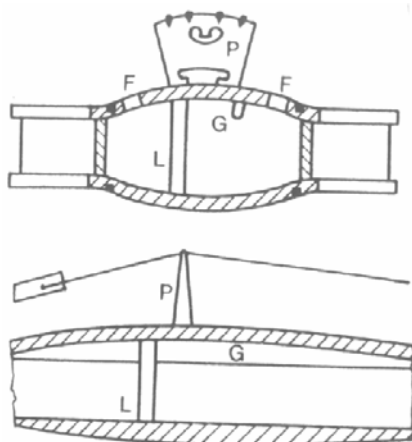

(Üst)dob

Húrral működő hangszerek

A húr és a test csatolása

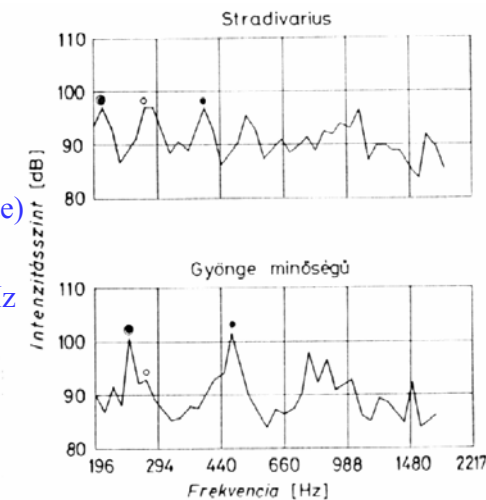
Rezonanciák

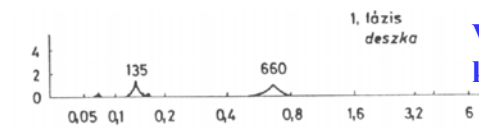
Cél: minél szélesebb tartományban egyenletes eloszlásban rezonancia-csúcsok

Fa-rezonancia: a₁ környéke (Tető/fenek elhangolása)

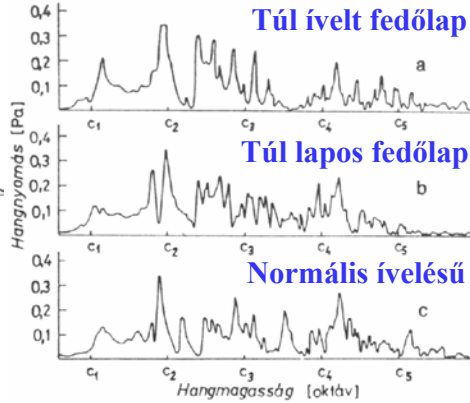
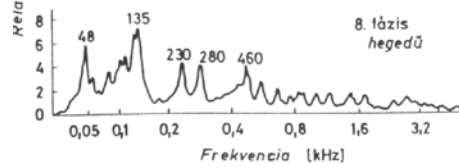
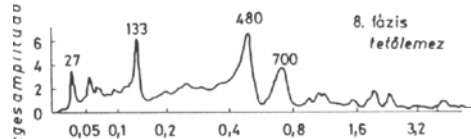
Levegő-rezonancia: d₁ környéke (Káva-magasság + f-lyukak mérete)

A játszott legmélyebb hang: 196Hz (az első felharmonikusa a fa-rezonancia)

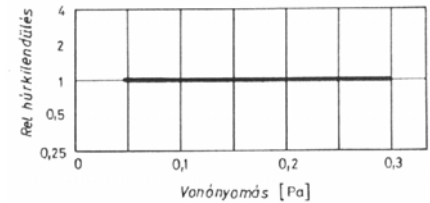
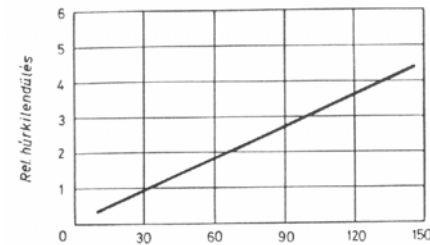
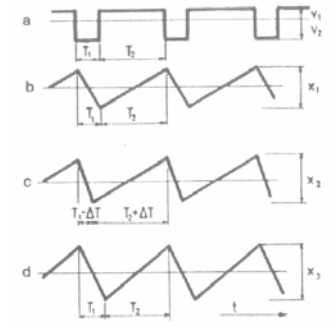

Válasz-görbék a hegedűkészítés különböző szakaszaiban

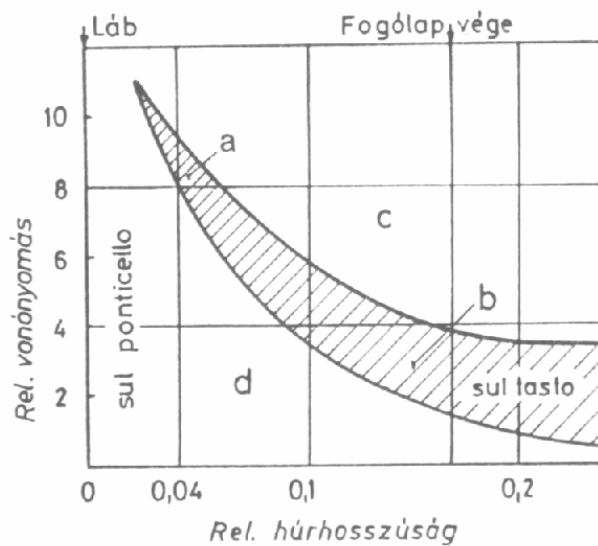
Vonós hangszerek megszólaltatása

A hangerősebb, ha
- nagyobb a vonósebesség
- a megvonás a húr végénél

A húr megvonásának helye és a szükséges vonóerő

- a: pontos beállítás
- b: „szabad” beállítás
- c: nem szép hang
- d: bizonytalan hang

Írányhatások

Hegedű: 500Hz alatt: „0-rendű sugárzó”
1000Hz felett: a tetőre merőleges irány

Cselló:

